

Toetsbeleid

2022-2025

Samenvatting

Kaders

Doelstellingen

Kwaliteit

Bijlagen

INHOUDSOPGAVE

1. Samenvatting.....	3
2. De kaders van het beleid.....	4
2.1 Inspectiekader.....	4
2.2 Schoolplan	4
2.3 Bronnen	4
3. De doelstellingen uitgelicht.....	5
3.1 Limiet aan het aantal toetsen.....	5
3.2 Formatief evalueren	5
3.3 Ontwikkelgericht toetsen.....	5
3.4 Doorlopende leerlijn	5
3.5 Uniformiteit en kwalitatieve borging	6
3.6 Praktische regels	6
4. Kwaliteit	7
Bijlagen bij beleid.....	8
Bijlage 1, Stappenplan	8
Bijlage 2, Voorbeelden van een toetsmatrijs	9
Bijlage 3, VO-raad/versterking schoolexaminering via negen actielijnen	10

1. SAMENVATTING

Were Di heeft een duidelijke visie op toetsen. Toetsen zijn nooit een doel van ons onderwijs, maar slechts een middel om de ontwikkeling van leerlingen in kaart te kunnen brengen. Daarom gebruiken we naast summatieve toetsing ook formatieve evaluatie om de vorderingen van leerlingen bij te houden. Secties werken met een vakwerkplan waarin ze de doorlopende leerlijn van hun vak borgen. Zij maken gebruik van backward mapping: er wordt begonnen met de stof die in het examen wordt getoetst en vanaf daar wordt er teruggewerkt naar de eerste klas. Secties hanteren een toetsplan waarin ze aangeven wanneer er wat getoetst wordt. Het aantal summatieve toetsen wordt gelimiteerd. De sectie kiest zelf een taxonomie om mee te werken. Aan de hand van de taxonomie wordt de toetsmatrijs vastgesteld. Na afname van een toets wordt er een toetsanalyse opgesteld. We stellen een aantal praktische regels op waaraan iedere sectie zich moet houden.

2. DE KADERS VAN HET BELEID

2.1 INSPECTIEKADER

Vanuit het inspectiekader kan de volgende opdracht worden geformuleerd:

- *De school volgt systematisch de vordering van de leerlingen aan de hand van **genormeerde toetsen**. Dit gebeurt in ieder geval voor de doorstroomrelevante vakken en/of referentieniveaus. De school gebruikt deze toetsen in een **cyclisch proces van doelen stellen, passend onderwijs bieden** aan zowel leerlingen met achterstanden als leerlingen die specifieke talenten hebben, en het evalueren en bijstellen van doelen.*
- *De school borgt de kwaliteit van haar examens en toetsing. Zij heeft criteria vastgelegd waaraan toetsen en examens moeten voldoen (toetstechnische-, uitvoerings-, afname- en beoordelingseisen). **Deze criteria worden ook gebruikt voor de toetsing in andere leerjaren dan het examenjaar**. De school evalueert regelmatig met alle leraren of toetsen en examens aan de criteria voldoen en neemt – indien nodig – **maatregelen om de kwaliteit te verhogen**.*

2.2 SCHOOLPLAN

In ons huidige schoolplan vinden we de volgende missie en visie:

Missie

In een veilige en inspirerende omgeving biedt Were Di uitdagend en betekenisvol onderwijs dat leidt tot het ontdekken, ontwikkelen en zich eigen maken van kennis, vaardigheden, persoonlijke kwaliteiten, waarden en normen.

Visie

De school wil een bijdrage leveren aan de persoonlijke ontwikkeling van jonge mensen, rekening houdend met de tijd en de maatschappij waarin ze leven, door:

- *Leerlingen inzicht te geven in hun rol als wereldburger: bewust van hoe mensen met elkaar omgaan en mediawijs.*
- *Leerlingen hun ambitie en talenten te laten ontdekken en waarderen en deze via loopbaanoriëntatie te vertalen naar mogelijkheden voor de toekomst.*
- *Leerlingen inzicht te geven in de manieren waarop ze iets leren en daarin de voor hen beste weg te kiezen.*
- *Leerlingen zicht op waarden te geven om daarmee een eigen normbesef te ontwikkelen.*
- *Het besef dat je van en met elkaar leert.*

Dit betekent in ieder geval dat secties aantoonbaar kwalitatief goed toetsen en dat naast summatieve toetsing formatieve evaluatie een rol krijgt in het onderwijsleerproces. Dit betekent ook dat toets- en rapportcijfers een zo groot mogelijke voorspellende waarde dienen te hebben en dat we niet toetsen om af te rekenen, maar toetsen om de ontwikkeling te laten zien.

2.3 BRONNEN

- Toetsbeleid in een dag (oktober 2020 CPS)
- Cito in een dag
- Schoolplan SG Were Di 2018-2021.
- VO-raad: versterking schoolexaminering via negen actielijnen, zie bijlage 3.
- SLO: toetsmatrijs, zie bijlage 2.

3. De doelstellingen uitgelicht

3.1 LIMIET AAN HET AANTAL TOETSEN

Were Di is een school met een uitstekende reputatie: de examenresultaten zijn al jaren goed te noemen en de overgang naar een volgend leerjaar verloopt naar wens. Er is echter een punt waar we vaak opmerkingen over krijgen: er wordt te veel en te vaak getoetst waardoor er tijd verloren gaat die we zouden kunnen besteden aan andere zaken. We zien dat de gemiddelde klas het afgelopen jaar rond de 130 toetsen heeft. Een aantal jaren geleden hebben we dit gegeven onder aandacht van de secties gebracht met het verzoek om hiernaar te kijken en het aantal toetsen aan te passen. Dit heeft inderdaad tot een reductie van het aantal toetsen geleid, maar heeft nog niet voor een echte verlichting gezorgd. Daarom willen we nu het aantal toetsen vastleggen.

3.2 FORMATIEF EVALUEREN

Er is een kopgroep gevormd die zich verdiept heeft in formatieve evaluatie. De kennis van deze kopgroep is echter niet gedeeld met de hele school. Daardoor is het op dit moment nog steeds mogelijk dat iemand die voor een toets geen cijfer geeft deze toets kwalificeert als formatief. Uit onderzoek kennen we de meerwaarde van formatieve evaluatie en we willen daarmee verder gaan.

We verwachten van docenten dat er vorm wordt gegeven aan formatieve evaluatie. Formatieve evaluatie is erop gericht de leerresultaten en de effectiviteit van het onderwijsproces te verbeteren. Op docent- en sectieniveau wordt aangegeven (in het vakwerkplan) hoe formatieve evaluatie in de klas vorm krijgt. Te denken valt hier aan het geven van effectieve feedback (en feed-forward), het effectief nabespreken van toetsing (zodanig dat reflectie op het leren wordt gefaciliteerd) en het afnemen van diagnostische toetsen. Secties werken dit uit in vakwerkplannen.

3.3 ONTWIKKELGERICHT TOETSEN

Toetsen zijn nu een afrekenmoment. We kijken wat je wel begrepen hebt en wat niet en we koppelen daar een cijfer aan. Toetsen worden meestal wel besproken in de klas, maar veel leerlingen zien hiervan niet de meerwaarde, terwijl het juist gaat om het begrip van de stof. Dat is geen goede zaak: we willen ontwikkelgericht toetsen. Zowel leerling als docent moet leren van een toets: wat ging goed? Wat kan beter? Wat moet anders?

3.4 DOORLOPENDE LEERLIJN

Een doorlopende leerlijn geeft aan, hoe leerlingen voor een bepaald vak gedurende hun schoolloopbaan van een beginniveau tot eindniveau komen. Een doorlopend programma waarbij als sectie bewust is nagedacht over wát wordt aangeboden, wánnere het wordt aangeboden en hóe het wordt aangeboden.

De doorlopende leerlijn vraagt naast inhoudelijke afstemming – welke stof en hoofdstukken behandel je in welk leerjaar – ook een afstemming op welk cognitief niveau de stof behandeld moet worden.

Het programma in de onderbouw komt voort uit de kerndoelen. Er wordt gewerkt met leerdoelen. Secties laten in een vakwerkplan zien welke onderdelen van de lesmethode gebruikt worden. Het programma voor de bovenbouw komt voort uit de eindtermen en ook hier laat de sectie zien welke onderdelen van de methode gebruikt worden. Hierdoor wordt onmiddellijk duidelijk dat de methode een middel is en geen doel. Het programma van de onder- en bovenbouw sluit op elkaar aan. De doorlopende leerlijn wordt bepaald door backward mapping: er wordt begonnen met de stof die in het examen wordt getoetst en vanaf daar wordt er teruggewerkt naar de eerste klas. De eindcijfers van een bepaald vak hebben een voorspellende waarde voor het volgende schooljaar.

3.5 UNIFORMITEIT EN KWALITATIEVE BORGING

De kwaliteit van toetsing valt onder de verantwoordelijkheid van de docent en de vaksectie. Secties zijn er verantwoordelijk voor dat toetsen uniform zijn, zowel kwantitatief als kwalitatief. Wel kan er gewerkt worden met verschillende gelijkwaardige toetsen. In een bepaalde jaarlaag wordt dezelfde hoeveelheid toetsen afgenomen en hebben toetsen dezelfde kwaliteit. Secties werken met een programma en een daarbij horende toetsplanning. Toetsen worden samengesteld volgens de vastgestelde toetsmatrijs in de betreffende jaarlaag. Elke sectie werkt met een toetsmatrijs (zie bijlage 2 voor twee voorbeelden) Een toetsmatrijs is het ontwerp van een toets. De matrijs is gebaseerd op een taxonomie die door de sectie gekozen is. De sectie verantwoordt deze keuze in het vakwerkplan.

De constructie van (summatieve) toetsing voldoet aan de volgende toetseisen:

Validiteit
Betrouwbaarheid
Specificiteit
Moeilijkheid
Discriminerend vermogen
Transparantie
Tijd
Taal technische kwaliteit
Praktisch uitvoerbaar

Voorafgaand aan de afname is een correctiemodel opgesteld dat is besproken met een vakcollega.

Secties hanteren verschillende toetsvormen en leggen in het vakwerkplan uit welke dat zijn en waarom voor deze vorm is gekozen.

3.6 PRAKTISCHE REGELS

Behalve dat we gaan werken aan de doelstellingen zoals vastgelegd in de voorgaande hoofdstukken, leggen we een aantal praktische regels vast waar we ons aan houden.

Aantal lessen per week	Maximale aantal toetsen per jaar
1	4
2	5
3	6
4	7

Er worden niet meer dan drie toetsen per week afgenomen (natuurlijk met uitzondering van de toetsweken).

We willen onze toetsen niet zien als afrekenmoment en daarom schaffen we de toetsweken af met uitzondering van de weken in de voorexamen- en examenklassen.

Minimaal een week voor de afname van de toets weten de leerlingen dat er een toets gaat plaatsvinden, wat ze voor de toets moeten leren en hoe er getoetst gaat worden. De toets is altijd op dezelfde manier opgebouwd: de puntentelling staat voor iedere opgave vermeld. Iedere toets heeft een kop met daarin de volgende gegevens: vak; naam docent; soort toets; onderwerp toets; aantal vragen; te behalen punten; toegestane hulpmiddelen en duur van de toets.

Een toets wordt binnen tien werkdagen nagekeken en wordt altijd in de klas besproken met de leerlingen. Deze bespreking is erop gericht na te gaan wat er goed ging en wat een leerling nog niet helemaal beheerst zodat hij daar meer aandacht aan kan besteden.

Een leerling die een toets gemist heeft, meldt zich binnen vijf dagen na afname van de toets bij de betreffende docent om de toets alsnog te maken. Een leerling die om een niet geldige reden een toets mist, krijgt een 1. Deze leerling heeft een inspanningsverplichting alvorens hij de toets verplicht alsnog maakt. Deze nieuwe toets wordt niet meegenomen in het gemiddelde, maar speelt wel een rol bij de overgangsvergadering. De 1 blijft gewoon in het cijferoverzicht staan.

4. Kwaliteit

In het jaarlijkse gesprek tussen corrector en vaksectie staat het toetsbeleid op de agenda. Aan de hand van het vakwerkplan worden de sectievorderingen besproken op het gebied van:

- formatief evalueren;
- backwardmapping en de doorlopende leerlijn;
- toetsplannen;
- de toetsmatrijs;
- scholing.

Elke sectie houdt steekproefsgewijs een analyse van enkele toetsen. Dit gebeurt in ieder geval wanneer het resultaat van een gemaakte toets niet voldoet aan wat redelijkerwijs verwacht had mogen worden.

Daarnaast analyseert de sectie de jaarresultaten, de vragen die hier worden beantwoord zijn te vinden in het vakwerkplan. Deze jaaranalyse staat tevens op de agenda van het jaarlijkse gesprek met de corrector.

Bijlagen bij beleid

BIJLAGE 1, STAPPENPLAN

Stappenplan toetsbeleid		
<i>Wat</i>	<i>Wanneer</i>	<i>Wie/hoe</i>
Voorstel toetsbeleid bespreken	februari 2021	webinar
Reacties van secties	februari/maart 2021	mail
Bespreken reacties in SL	maart 2021	vergadering
Aanpassen toetsbeleid	maart 2021	
Bespreken in directie	maart 2021	DO
Inpassen in format	maart 2021	
Reacties secties bespreken	13 april 2021	webinar
Reacties op hernieuwde voorstel	voor 1 mei	mail
Bespreken in schoolleiding	mei 2021	SL
Bespreken in directie	mei 2021	DO
Schriftelijke reactie naar secties	mei 2021	conrector
Aanbieden aan MR	mei 2021	
Ontwikkeluren voor secties in WVB	mei 2021	
Studiedag taxonomie en vakwerkplan	oktober 2021	
Stuudiemiddag formatieve evaluatie	januari 2022	schoolbreed
Toetsmatrijs: hoe en wat?	maart 2022	schoolbreed
Secties maken vakwerkplan	voortdurend	
Secties stellen toetsplannen bij	april/mei 2022	
Evaluatie	mei 2022	

Onderstaande tekst is overgenomen van de website van de VO-raad, klik [hier](#) voor de link.

25 April 2019

Thema: Toetsen & examens/ Onderwerp: Organisatie schoolexamen en centraal examen.

De VO-raad heeft de aanbevelingen van de Commissie Kwaliteit Schoolexaminering ter versterking van het schoolexamen - opgesteld naar aanleiding van de problemen bij de eindexamens van VMBO Maastricht in 2018 - vertaald naar negen concrete actielijnen. Deze actielijnen worden deels op de scholen zelf en deels door de VO-raad uitgevoerd. Naar aanleiding van de problemen in Maastricht onderzocht de onafhankelijke Commissie Kwaliteit Schoolexaminering in het najaar van 2018 hoe het gesteld is met de kwaliteit van de schoolexaminering. De commissie vond geen indicaties voor grootschalige onregelmatigheden bij de uitvoering van de schoolexamens, maar concludeerde wel dat het systeem van kwaliteitsborging kwetsbaarheden bevat en dat de schoolexaminering te weinig wordt vormgegeven vanuit de onderwijsvisie en als volwaardige aanvulling op het centraal examen. Om te komen tot een betere kwaliteitsborging, werden vier aanbevelingen gedaan.

Actielijnen.

De VO-raad heeft deze aanbevelingen – na uitvoerige bespreking binnen de vereniging – overgenomen op de manier zoals in de negen actielijnen hieronder is verwoord. Doel is dat besturen, schoolleiders en docenten met deze actielijnen de ruimte krijgen en nemen om (het systeem van kwaliteitsborging van) de schoolexaminering verder te versterken en het schoolexamen een volwaardige plek te geven in het onderwijs.

1. *Elke school ontwikkelt voor augustus 2020 een visie op toetsing en examinering, die in samenhang is met de onderwijskundige visie. De visie gaat over de bij de school passende kijk op schoolexaminering en over de borging van de kwaliteit, waaronder de procesmatige kwaliteit. De school neemt dit op in het schoolplan of een ander geëigend document zoals het strategisch beleidsplan.*

2. *Elke school werkt ernaartoe dat het schoolexamen vanaf schooljaar 2021-2022 (weer) het afsluitende karakter krijgt in plaats van een verzameling schoolexamens, voortgangstoetsen en huiswerkopdrachten (voor zover dat op de school van toepassing is). De ruimte om het schoolexamen naar eigen inzicht in te richten blijft vanzelfsprekend, want dat past bij het eerste doel. Bij het afsluitende karakter past een schoolexamen met een beperkt aantal toetsen.*

3. *De VO-raad ontwikkelt een checklist voor het PTA die moet bevorderen dat het PTA begrijpelijk is voor de direct betrokkenen en recht doet aan het karakter van afsluitende toetsing. De checklist wordt beschikbaar in mei 2019.*

4. *De VO-raad agendeert met prioriteit in het bestuurlijk overleg met OCW noodzakelijke aanpassingen om de positie van het schoolexamen te versterken, zoals de slaag-zakregeling. De VO-raad gaat in gesprek met de Onderwijsinspectie om te komen tot een evenwichtig - door de sector gedragen - onderwijsresultatenmodel, en zoekt met betrekking tot de andere actielijnen afstemming met de inspectie.*

5. *Elke school heeft vanaf augustus 2020 een examencommissie, of zoveel eerder als mogelijk is. De VO-raad ontwikkelt (in overleg met de leden) een raamwerk voor een dergelijke examencommissie met daarin een concrete rolbeschrijving. In de kern krijgt de examencommissie de opdracht de kwaliteit van de schoolexaminering te bewaken en te bevorderen: procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen. Het Eindexamenbesluit geeft de directeur/rector een groot deel van de eindverantwoordelijkheid voor het proces van de examinering en daarmee ligt het voor de hand dat deze niet aan de examencommissie deelneemt.*

6. De VO-raad ontwikkelt samen met Plexs een checklist/set normen voor de functie van examensecretaris. Deze is gereed voor de zomer van 2019.

7. Elke school werkt ernaartoe dat er voldoende expertise op het terrein van examinering aanwezig is, bij de schoolleider, examensecretaris en onder docenten. Alle scholen hebben deze expertise in huis vanaf het schooljaar 2020-2021.

8. De VO-raad ontwikkelt (samen met Plexs) met en t.b.v. de scholen een vorm van collegiale consultatie om zo geregeld de schoolexaminering tegen het licht te houden. Beoogd is dat de directeur en de examensecretaris deze collegiale consultatie uitvoeren. Alle scholen nemen deel aan een dergelijke vorm van collegiale consultatie vanaf het schooljaar 2021-2022.

9. De VO-raad actualiseert jaarlijks voor 1 februari de beschikbare instrumenten voor kwaliteitsbewaking (checklists schoolexamens en zelfevaluatie-instrument kwaliteitsborging schoolexamens).